

Bilag 3: Udmøntningsnotat om sprogvurderinger og opfølgning

Sagsnr.
2011-29607

Indledning

Dokumentnr.
2011-155048

Hvorfor er sprog vigtigt?

"Sproglig læring er ikke bare én form for læring blandt mange. Når børn lærer at tale, lærer de grundlaget for at lære. Gennem sproget får vi kendskab til vores omverden og opbygger viden sammen. I samtaler formidler vi vores normer og opfattelser af ting, hændelser og mennesker til hinanden. Når børn samtaler med voksne, lærer de noget om deres hverdag og om verden, og de lærer samtidig, hvad man kan tale om og hvordan"¹

Hvorfor er en sprogvurdering vigtig?

Sprogvurderingen er et redskab til at identificere børn, der kunne være i risikogruppen for en manglende eller forsinket sprogudvikling. Derudover kan en sprogvurdering være med til at tydeliggøre, hvilke sproglige elementer det enkelte barn har særligt svært ved.

Forvaltningen foreslår, at 3-årige børn med et formodet behov for sprogstimulering sprogvurderes, og alle 5-årige børn, der ved 3-årsvurderingen havde et behov for en målrettet sprogindsats revurderes. Derudover skal de 5-årige, som siden hen har fået et behov, sprogvurderes.

Formålet med en 3-årsvurdering er at få identificeret børn med behov for en sprogpædagogisk indsats så tidligt som muligt med henblik på tilrettelæggelsen af en målrettet indsats og en systematisk opfølgning. Forskning fra Syddansk Universitet (Center for Børnesprog) viser, at mens pædagoger er gode til at udpege de børn, der har massive sproglige problemer, så er det meget sværere for dem at udpege børn med mindre udtalte, men dog indsatskrævende sproglige problemer.

Formålet med en 5-årssprogvurdering er ud over at være et pædagogisk redskab til den enkelte institution, også et redskab til at finde de børn, der fortsat har behov for en målrettet sprogindsats, og derfor vil kunne profitere af at komme på en anden skole end distriktsskolen.

Formålet med sprogvurderingen i børnehaveklassen er at følge op på gruppen af de sprogligt svageste børn, efter de er startet i skole. Vurderingen i børnehaveklassen er obligatorisk for alle børn (jf. folkeskolelovens § 11 stk. 2) og skal understøtte børnehaveklasselederen i at tilrettelægge en differentieret undervisning

¹ Liv Gjems (2009) *At samtale sig til viden* (Dafolo).

med udgangspunkt i det enkelte barn behov og forudsætninger. Derudover kan resultatet sammenholdes med barnets tidligere resultat i 3- og 5-årsvurderingen. Vurderingen foretages af børnehaveklasselederen som en gruppetest. Hvis det er nødvendigt, foretages en individuel test.

Den pædagogiske opfølgning der gennemføres efter sprogvurderingen er endvidere afgørende for, hvorvidt det lykkes at skabe et sprogunderstøttende miljø for det enkelte barn og i bedste fald flytte børn med svage sproglige kompetencer ud af risikogruppen og dermed understøtte både deres sproglige og deres generelle sociale trivsel. Børn uden tilstrækkelige sproglige kompetencer kan have svært ved at indgå i sociale sammenhænge, med en oplevelse af isolation og utilstrækkelighed til følge.

Sprogindsatsen målrettet småbørnsområdet, herunder sprogvurderinger af de 3- og 5-årige er således en af grundpillerne i kommunens samlede indsats for de sprogligt svageste børn.

Dette notat beskriver derfor:

1. En model for beregning af et måltal for hvor høj en andel af institutionens børn der skal sprogvurderes
2. En beskrivelse af sprogvurderingen og den pædagogiske og organisatoriske opfølgning herpå.

Ad. 1: Model for måltal for sprogvurderinger

Modellen baseres på et *statistisk estimat* på, hvor stor en andel af en given institutions børn, der er i risikogruppen i forhold til en tilfredsstillende sprogudvikling som basis for senere udvikling af funktionelle læsefærdigheder. På baggrund heraf udarbejdes et måltal for, hvor stor en andel af institutionens børn, der skal sprogvurderes.

Da målet for udviklingen af elevernes læsekompetencer er relateret til deres kompetencer ved afslutningen af skoleforløbet, tages udgangspunkt i eksisterende forskning om denne elevgruppe.

PISA-København 2007 viser således, at 26 % af eleverne i 9. klasse mangler funktionelle læsefærdigheder i et omfang, der skønnes at skabe store problemer for gennemførelse af en ungdomsuddannelse. Procenten er 15 % for etsprogede elever og 49 % for tosprogede elever. Andre undersøgelser når frem til, at risikogruppen på dette trin udgør mellem 20 og 25 %, og at København ligger relativt højt. På den baggrund vurderer forvaltningen, at ca. 25 % af eleverne i 9. klasse har for svage sproglige og læsemæssige kompetencer.

Det er endvidere antagelsen, at risikogruppen har samme størrelse i treårsalderen, idet der ikke er grund til at antage, at de baggrundsfaktorer, der betinger placeringen i risikogruppen, skulle være anderledes for børnene i treårsalderen.

PISA-København viser endvidere tydeligt, at de baggrundsfaktorer, der betinger placering i en risikogruppe, kan udtrykkes dels ved det internationalt anerkendte escs-indeks (socioøkonomisk indeks), og dels ved etnicitet (bestemt af det dominerende sprog i hjemmet). Samtidig viser forskning (herunder følgeforskningen til PISA-København), at elevernes resultater påvirkes af elevsammensætningen i deres klasse.

Beregningsmodellen inddrager både børnenes socioøkonomiske baggrund og institutionens andel af indvandrere/efterkommere (tosprogede børn):

Socioøkonomisk baggrund

Følgeforskningen til PISA-København har vist, at hjemmets socioøkonomiske status kan forklare 25 % af de forskelle, der er mellem elevernes læsekompetencer. En ny landsdækkende undersøgelse foretaget af Syddansk Universitet (København indgår ikke) viser, at 17 % af de treårige har brug for en eller anden form for sproglig støtte. Sammenholdt med ovenstående svarer det godt til, at den tilsvarende procent i København er ca. 25.

I escs indgår følgende parametre:

- Forældrenes uddannelsesnivea (antal år for den med den længste uddannelse)
- Husstandsindkomst (i kr.)
- Erhverv, skaleret numerisk efter en international skala.

Det enkelte barns escs ligger mellem -1 og +1, således at gennemsnittet for hele den københavnske børnegruppe defineres som 0,00. Barnets risikofaktor sættes i udgangspunktet lig dets escs-indeks. I København har den gennemsnitlige etsprogede elev i 9. klasse et escs-indeks på cirka +0,33, mens den gennemsnitlige tosprogede elev har et escs-indeks på cirka -0,79.

På basis af de treårige børns cpr-numre beregnes escs ud fra data fra Danmarks Statistik (som udtryk for risikofaktoren for det pågældende barn). For hver institution beregnes ud fra de samme data, hvor stor en andel af de treårige børn i institutionen, der ligger under grænseværdien. Denne andel udgør – sammen med institutionens andel af indvandrere og efterkommere - institutionens måltal.

Børnesammensætningen i institutionen

Ud over at tage højde for de enkelte børns socioøkonomiske baggrund tager den præsenterede model højde for, at børnesammensætningen i institutionen kan have betydning for det enkelte barns behov og sproglige udvikling. Således antages det, at det er nødvendigt at være ekstra opmærksom i institutioner med mange børn med indvandrere/efterkommerbaggrund. Da forvaltningen ikke har statistik for tosprogethed på 0-5-årsområdet benyttes Danmarks Statistiks definition af indvandrere og efterkommere i denne sammenhæng. Modellen spejler altså den antagelse, at det i institutioner med en høj andel af indvandrere/efterkommere kan være nødvendigt at sprogvurdere flere børn. Derfor udvides måltallet for den enkelte institution ud fra institutionens andel af indvandrere/efterkommere (baseret på en kontinuert skala).

Skalaen ser således ud: For institutioner, der har 0-32 % indvandrere/efterkommere, forhøjes måltallet ikke. Fra 33 % forhøjes måltallet med 0,25 % for hver procent, andelen af indvandrere/efterkommere stiger. For institutioner med en andel af efterkommere/indvandrere fra 90 til 100 % ligger forhøjelsen fast på 15 %. For alle institutioner gælder, at måltallet samlet set ikke kan overstige 100 %. I bilag a (indsat forinden i dette dokument er den samlede skala illustreret).

Eksempler på måltal

Nedenfor ses fire hypotetiske eksempler på, hvordan udmeldingen kan opgøres. Resultatet opgøres for fire forskellige institutioner med henholdsvis 22 %, 42 %, 53 % og 64 % indvandrere/efterkommere.

	Institutionens andel indvandrere /efterkommere	Escs-bestemt andel børn til sprogvurdering på institutionen	Ekstra sprogvurdering er pga. institutionens andel indvandrere/efterkommere	Andel børn der skal sprogvurderes, i alt
Institution 1	22 %	24 %	0	24 %
Institution 2	42 %	35 %	+ 3 %	38 %
Institution 3	53 %	40 %	+ 5,75 %	45,75 %
Institution 4	64 %	58 %	+ 8,5 %	66,5 %

Procedure for sprogvurdering

Valg af børn til sprogvurdering

Af hensyn til planlægningen af det pædagogiske arbejde vil de

pædagogiske ledere i institutionerne ved årets start modtage en opgørelse over, hvor mange børn, der bør sprogvurderes. Det er imidlertid institutionens opgave at identificere børnene samt gennemføre sprogvurderingen. Som rettesnor skal de søge mindst at ramme det samlede beregnede måltal, men vurderer institutionen, at de har flere børn end angivet, skal disse børn naturligvis også sprogvurderes. Derved fratages ingen børn muligheden for en sprogvurdering, da der fortsat skal foretages en faglig og individuel vurdering i hver enkelt institution.

Sprogvurderingen foretages af en pædagog fra barnets dagtilbud i et fagligt samarbejde med institutionens sprogansvarlige

Materiale

For at sikre lige vilkår for alle børn er det nødvendigt at anvende det samme materiale i sprogvurderingen af barnet (3-, 5- og børnehaveklassesprogvurdering). Materialet skal 1) tage hensyn til børnenes forskellige forudsætninger 2) gøre det muligt at følge barnets sproglige udvikling over tid (fra 3 til 5 år samt i børnehaveklasse) samt 3) kunne danne grundlag for en samlet vurdering af, hvorvidt barnet har behov for en støtte til sin sproglige og faglige udvikling i forbindelse med skolestart.²

Der vil således ikke være valgfrihed for institutionerne i valg af materiale til sprogvurderinger. Det er her vigtigt at gøre opmærksom på, at den tidligere procedure for obligatorisk sprogvurdering af alle tosprogede børn i 3-, 4- og 5-årsalderen udgår.

Ad. 2: Pædagogisk opfølgning – børneniveau

Det er den enkelte institution, som har ansvaret for den pædagogiske opfølgning på de gennemførte sprogvurderinger. *Opfølgning* skal forstås bredt og dækker både over pædagogernes tilrettelæggelse af den pædagogiske indsats, samt gennemførte aktiviteter og tiltag.

Inspirationsmateriale - værktøjskasse

Der følger et inspirationsmateriale med det nye sprogvurderingsmateriale. Inspirationsmaterialet er let tilgængeligt og kommer med konkrete anvisninger til, hvilke metoder og pædagogiske tiltag, der understøtter børnenes sprogudvikling.

Sammen med inspirationsmaterialet udvikler forvaltningen en

---

² Det materiale der påtænkes anvendt, udvikles pt. af Syddansk Universitet (Center for Børnesprog), KL, Socialministeriet, Finansministeriet og Undervisningsministeriet i samarbejde med bl.a. Århus og Københavns Kommune.

værktøjskasse med eksempler på pædagogiske metoder, der kan understøtte udviklingen af et godt sprogmiljø i den enkelte institution. Der findes meget lidt dokumentation for hvilke metoder, der virker, og derfor vil værktøjskassen indeholde forslag til metoder og tilgange af forskellig karakter som fx dialogisk oplæsning, læringshistorier, legeobservationer. Gode erfaringer fra kommunens egne sprogstimuleringsstilbud uden for dagtilbud vil indgå i værktøjskassen.

Det er forvaltningens vurdering og erfaring, at enhver metode kræver en systematisk og reflekterende tilgang, hvis den pædagogiske indsats – her sprogindsatsen - skal udvikles og komme børnene til gode.

Et sprogunderstøttende læringsmiljø i dagtilbuddet

En næsten hvilken som helst situation i dagtilbuddet kan bruges til en målrettet indsats, der understøtter børns sproglige udvikling.

Sprogunderstøttende aktiviteter er derfor ikke kun noget, der skal foregå på særlige steder eller på særlige tidspunkter. Aktiviteterne skal være baseret på målrettede metoder, der er en integreret og uadskillelig del af hele den pædagogiske praksis over for børn i dagtilbuddet.

Det er vigtigt at sikre, at *alle* børn inddrages i ”sprogrige” situationer i hverdagen og dermed hjælpes til at udvikle sproget. Med sprogrige situationer menes situationer, hvor der er plads og ro til dialog og samtaler med mange skift mellem den voksne og barnet og/eller en gruppe af børn.

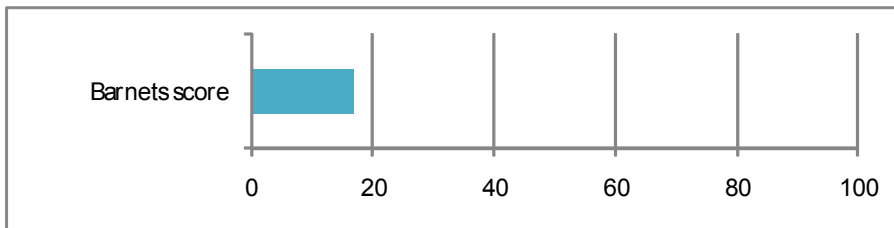
Gode sprogunderstøttende samtaler kan finde sted på legepladsen, i skoven, i dukkekrogen, og over madpakken til frokost. Gode samtaler kan også finde sted i grupper. Det er dog vigtigt, at alle børn får lejlighed til at komme til orde i løbet af en dag, da børnene også har brug for kommunikation med voksne for at udvikle deres sproglige kompetencer.

Nogle børn har behov for en mere målrettet indsats, hvor pædagogen på forhånd har et mål med den valgte aktivitet. Målet kan som eksempel være at give barnet et større ordforråd eller at udvide barnets begrebsverden, men målet kan også være at give barnet redskaber i form af strategier til at klare sprogligt svære situationer. Den målrettede sprogindsats kan kobles på enhver pædagogisk aktivitet som eksempelvis oplæsning, spil, bordteater, madlavning og udflugter.

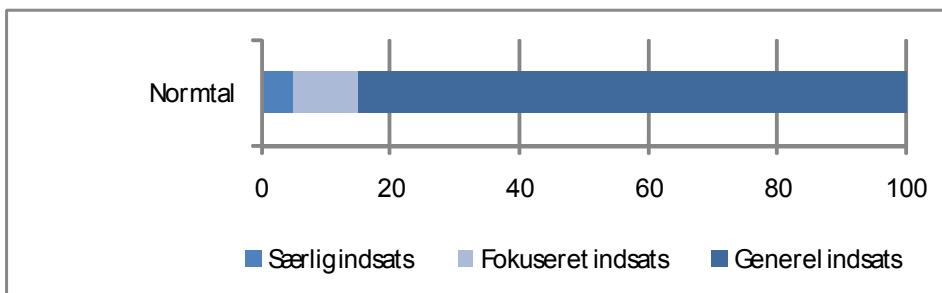
Dataunderstøttelse

Sprogvurderingsmaterialet fra Syddansk Universitet understøttes af et it-system, som stilles gratis til rådighed for kommunerne. I praksis skal pædagogen indtaste resultaterne fra sprogvurderingerne i dette system, som behandler og analyserer data. Nedenstående to figurer er et udkast til hvordan it-systemet ville kunne illustrere barnets samlede sprogvurderings-resultat (figur 1) og placering i indsatsgruppe (figur 2). Der er her tale om et barn, der placerer sig i den bedste gruppe – generel indsats.

Figur 1

Figur 2

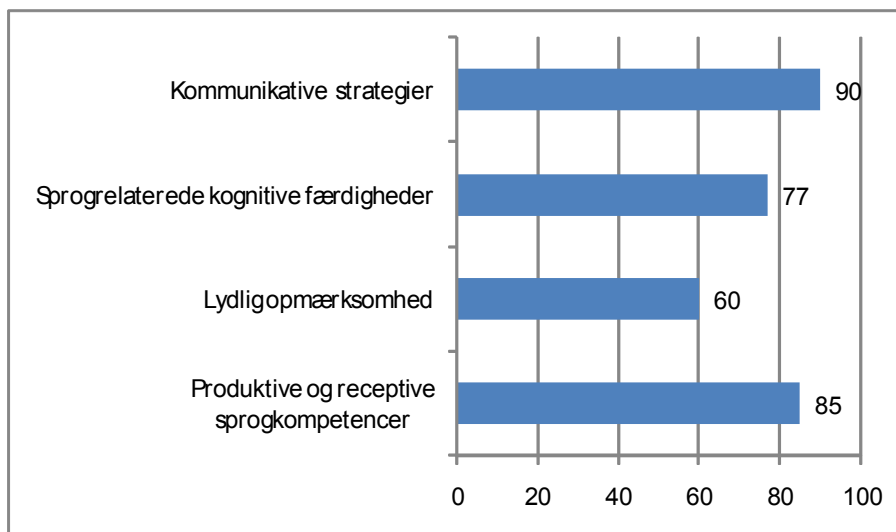
Programmet laver derudover en rapport på samme barn, som beskriver barnets kompetencer inden for følgende sproglige dimensioner:

- Kommunikative strategier
- Sprogrelaterede kognitive færdigheder
- Lydlig opmærksomhed
- Produktive og receptive sprogkompetencer

En figur herpå kunne se således ud:

Figur 3

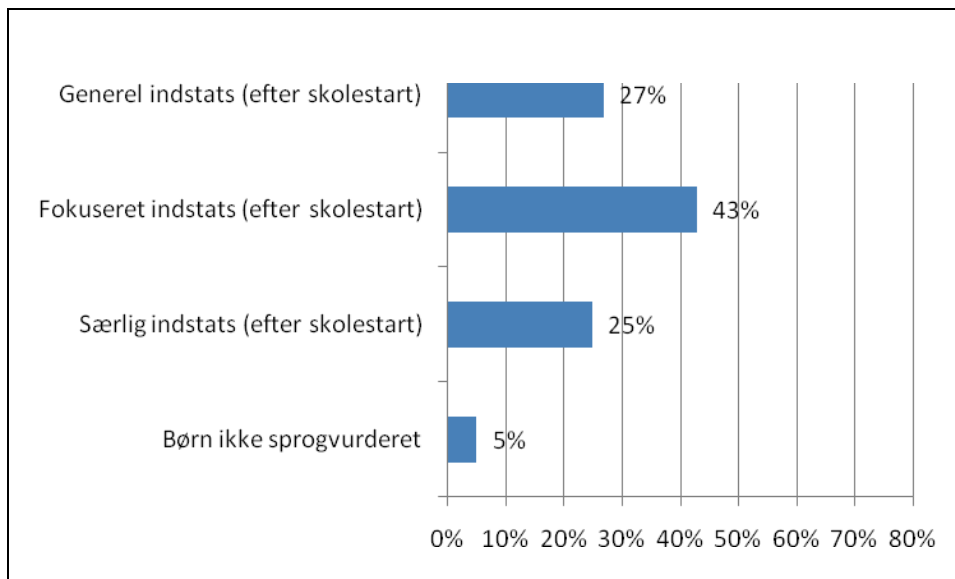

Rapporten tydeliggør barnets stærke og mindre stærke sproglige kompetencer, og suppleret med den viden om barnet som pædagoger og forældre ellers har, er rapporten et godt udgangspunkt og støtte i forbindelse med tilrettelæggelse af sprogindsatsen målrettet det enkelte barn. It-systemet vil fremadrettet kunne sammenligne tidligere sprogvurderingsresultater med de seneste resultater.

Tilsvarende rapporter vil kunne laves på institutionsniveau, områdeniveau og samlet for hele byen. Rapporterne kan målrettes modtageren, det vil sige, at den tilpasses ved at indeholde netop de data, der er relevant for eksempelvis den pædagogiske leder, forvaltningen eller det politiske niveau. Da it-systemet til sprogvurderingsmaterialet endnu ikke er færdigudviklet, er figur 4 blot et eksempel på data, der vil kunne leveres i en rapport til det politiske niveau. Figur 4 viser udviklingen for børn i indsatsgruppen *særlig indsats* ved 3-årssprogvurderingen til vurderingen i børnehaveklassen.

Figur 4

Nedenfor ses en konkret casebeskrivelse, der beskriver, hvordan et forløb kunne se ud.

Case: Olivia 3 år og 2 måneder

Olivia har flere gange haft problemer med væske i mellemøret og er blevet behandlet for mellemørebetændelse. I de perioder, hvor Olivia har haft væske i mellemøret, har forældrene iagttaget en betydelig hørenedsættelse hos Olivia, og de er bekymrede for, at perioderne med nedsat hørelse, har forsinket Olivias sprogd udvikling.

Olivia har gået 3 måneder i børnehave. De pædagogiske medarbejdere, der til dagligt er sammen med Olivia, beskriver hende som en nysgerrig og opmærksom pige. Sprogligt vurderer de Olivia til at være godt med, sammenlignet med hendes jævnaldrene kammerater, men stuepædagogen har erfaret, at Olivia af og til skal have tingene forklaret en ekstra gang.

Stuepædagogen aftaler med Olivias forældre, at der skal laves en sprogvurdering.

Forberedelse af sprogvurderingen

Før sprogvurderingen kan gå i gang, skal pædagogen indhente en mailadresse fra forældrene samt oplysninger om hvilke sprog, der tales i hjemmet (sproglige baggrundsoplysninger). Pædagogen opretter forældrene i et it-system tilknyttet sprogvurderingsmaterialet, og forældrene modtager efterfølgende et spørgeskema bl.a. vedrørende barnets ordforråd.

Gennemførelse af sprogvurdering

Selve sprogvurderingen planlægges og gennemføres et roligt sted i

institutionen. Sprog vurderingen, består af syv delelementer, der kommer omkring følgende fire sproglige dimensioner:

- Talesproglige kompetencer
- Sprogforståelse
- Lydlig opmærksomhed
- Kommunikative kompetencer

Sprog vurderingen tager 23 minutter at gennemføre. Pædagogen bruger efterfølgende 13 minutter på at taste Olivias mellemresultater ind i it-systemet.

Derudover skal pædagogen svare på spørgsmål, der vedrører Olivias kommunikative kompetencer med udgangspunkt i almindelige hverdagssituationer.

Resultat af sprog vurdering (placering af barnet i indsatsgruppe på basis af samlet score)

På baggrund af forældrenes besvarelse, de indtastede mellemresultater og pædagogens besvarelser beregner it-systemet en samlet score og Olivia placeres i indsatsgruppen *fokuseret* indsats. Af resultatet fremgår det, at Olivia klarer sig godt, når det gælder talesproglige og kommunikative kompetencer, men at hun scorer lavere end forventet, når det gælder lydlig opmærksomhed og sprogforståelse.

Opfølgning

Pædagogerne på Olivias stue beslutter med råd og vejledning fra institutionens sprogansvarlige, hvordan de i hverdagen kan understøtte og stimulere Olivias sprogudvikling.

Sprogforståelse

- Fælles beskeder til børnegruppen skal gives til Olivia inden beskeden gives til resten af gruppen.
- Når der skal læses bøger for Olivia, skal hun sidde ved siden af oplæseren, så hun kan se billederne. Når det er muligt, bruges konkrete/bordteater for at understøtte, at Olivia tilegner sig og forstår historiens nøglebegreber.

Lydlig opmærksomhed

- Olivia skal så vidt muligt deltage, når der leges med rim og remser
- Olivia skal deltage i et musik- og rytmikforløb, som institutionen i forvejen havde planlagt for de treårige på tværs af stuerne
- De voksne vil tale med Olivia om de lyde, der er i børnehaven og de lyde vi selv kan lave: børn der griner, en voksen der kalder, klodser der vælter, skraldebilens motor, gaflen på tallerken osv.

- Lege ”gæt en lyd” med Olivia og andre børn.

Forældreinddragelse

Olivias forældre bliver inviteret til et forældremøde, hvor de snakker om resultatet af sprogvurderingen og om hvordan børnehaven de næste to måneder vil arbejde fokuseret med Olivias sprogforståelse og lydlig opmærksomhed. Forældrene vejledes i, hvordan de kan bidrage ved fx at gøre nogle af de samme ting hjemme. De aftaler, at de bøger som pædagogerne har læst og brugt tid på i børnehaven, kan forældrene få lov til at låne med hjem.

Personalet i Olivias børnehave har gode erfaringer med at arbejde med læringshistorier, og personalet på Olivias stue aftaler derfor at skrive en læringshistorie hver om Olivia, som de skal tage med og drøfte på næste stuemøde om 2 måneder. Ved samme stuemøde, skal det vurderes, hvorvidt Olivia har glæde af de igangværende tiltag, og om indsatsen skal revurderes.

Den øvrige personalegruppe informeres ved et personalemøde.

Organisatorisk opfølgning - institutionsniveau

Det er institutionens opgave at identificere børn med formodet behov samt at gennemføre sprogvurderingen. Som rettesnor skal de søge at ramme det samlede beregnede måltal (beregnet på baggrund af børnenes socioøkonomiske baggrund og etnicitet), men vurderer institutionen, at de har flere børn end angivet, skal disse børn naturligvis også sprogvurderes. Derved fratages ingen børn muligheden for en sprogvurdering, da der fortsat skal foretages en faglig og individuel vurdering i hver enkelt institution.

Tilsyn og kvalitetssikring

I forbindelse med at den pædagogiske konsulent skal aflægge et tilsynsbesøg, skal følgende data være tilgængelige:

- hvor mange børn institutionen har sprogvurderet
- hvor mange børn, der er blevet vurderet til at have et behov for sprogstimulering

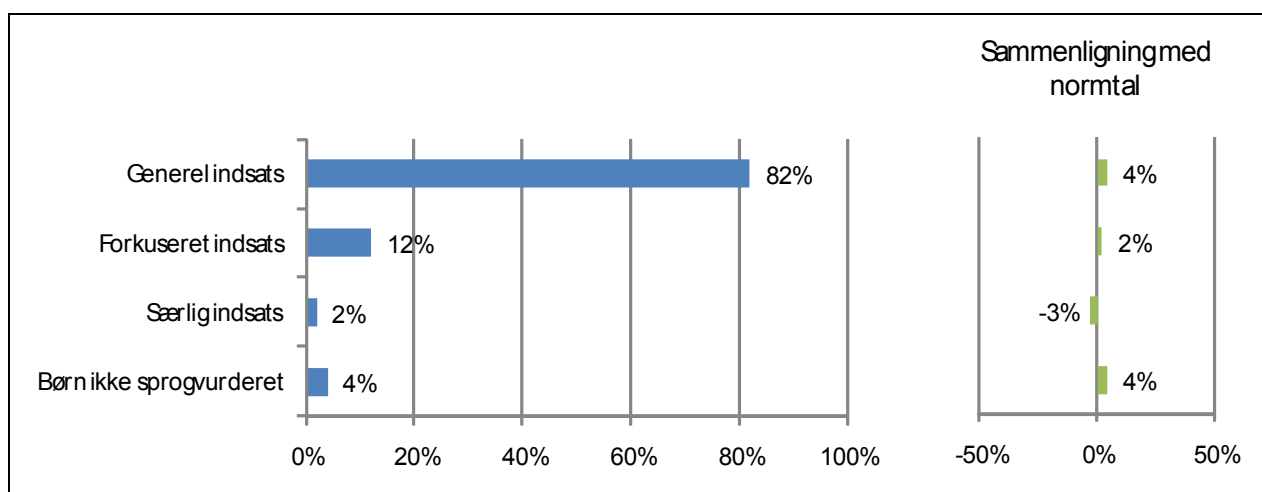
Derudover skal den pædagogiske konsulent ved tilsynet tage udgangspunkt i resultaterne fra de allerede gennemførte sprogvurderinger:

- hvordan den konkrete børnegruppe fordeler sig i de tre indsatsgrupper (figur 5) sammenlignet med normtallet på landsplan

- hvordan de børn, der placerede sig i gruppen for *fokuseret* indsats som 3-årige placerer sig, når de sprogvurderes igen som 5-årige
- institutionens tilrettelæggelse af indsatsen samt valg af pædagogiske metoder
- hvordan institutionen har brugt de forskellige anbefalinger fra Værktøjskassen eller alternativt har anvendt andre metoder samt fulgt op på den konkrete indsats.

Ovenstående skal danne grundlag for dialogen om institutionens sprogindsats under tilsynsbesøget.

Figur 5

Opfølgning på tilsynet

Hvis det faktiske antal børn, man på institutionen vælger at sprogvurdere, ligger under det beregnede måltal for institutionen, skal klyngelederen kunne begrunde, hvorfor afvigelsen fra måltallet forekommer, og drøfte det med områdechefen.

I de tilfælde hvor forvaltningen efterfølgende vurderer, at der sprogvurderes for få børn, indledes en opfølgende proces i form af en *task force* bestående af en sprogvejleder og en tilsynskonsulent for sprogområdet fra det kommunale rådgivningscenter, der i samarbejde med institutionen sikrer, at de rigtige børn identificeres.

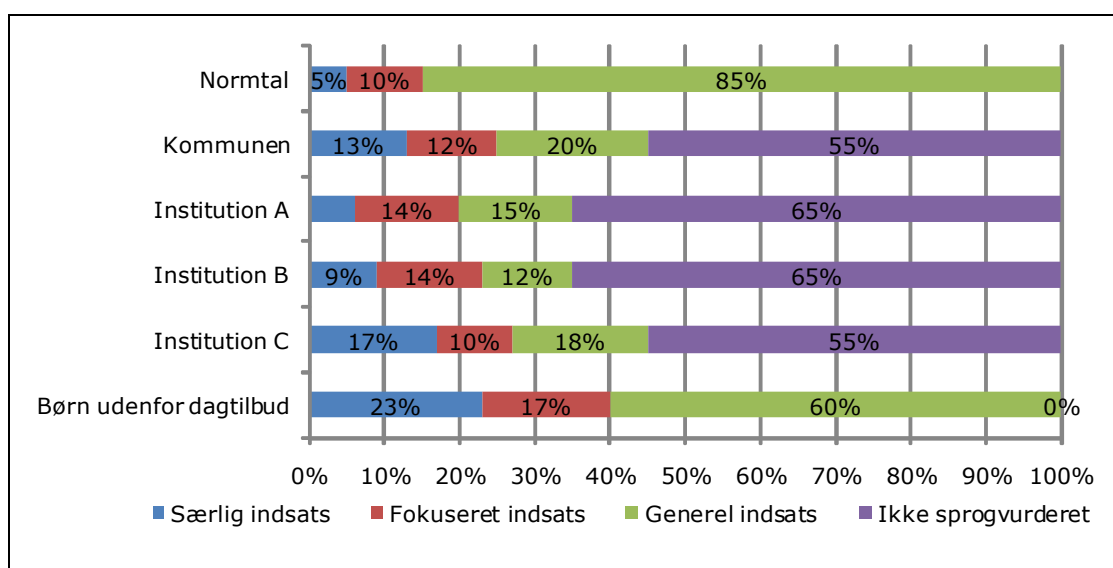
Hvis effekten af sprogindsatsen udebliver, er det ligeledes *task forcen*, der i samarbejde med institutionen skal revurdere indsatsen og undersøge, hvorvidt specifikke problemstillinger og udfordringer kan begrænses, så der skabes rum til det pædagogiske arbejde. Der udarbejdes en opfølgingsplan for institutionen, som løbende evalueres og revurderes i samarbejde med *task forcen*. Opfølgingsplanens indhold vil afhænge af institutionens problemstilling på området. Der

tilrettelægges et specifikt uddannelsesforløb for den enkelte enhed, der baserer sig på in-house forløb og aktionslæring.

Dette forløb skal være målrettet og kan blandt andet indeholde elementer som tolkning af sprog vurderingsresultater, tilrettelæggelse og udvikling af sprogunderstøttende indsatser og miljøer, kendetegn ved børn i risikogrupper, kendetegn ved dansk som andetsprog, metoder med dokumenteret effekt (samtalens betydning for sproglig udvikling, fortællingers betydning osv.) samt inddragelse af forældre i sprogarbejdet.

Figur 6 viser et hypotetisk eksempel på en opgørelse over sprog vurderingsresultat af alle 3-årige i dagtilbud sammenlignet med normen på landsplan, kommunen, enkelte institutioner samt børn uden for dagtilbud.

Figur 6

En sådan opgørelse kan bruges til at se, hvilke institutioner der har særligt store udfordringer, hvilket er vigtigt i forhold til den konkrete opfølgingsindsats på det organisatoriske niveau. Det er vigtigt at nævne, at den enkelte institutions placering i forhold til norm og andre institutioner ikke nødvendigvis siger noget om kvaliteten af sprogindsatsen i den konkrete institution. En række andre faktorer påvirker det samlede sprog vurderingsresultat, for eksempel børnesammensætningen, børnenes socioøkonomiske baggrund og børnenes sproglige baggrund.

Endvidere har det kommunale sprog- og rådgivningscenter til opgave at sikre gennemførelsen af sprog vurderingerne af 3- og 5-årige i institutionerne, herunder at producere en årlig statusrapport til brug for områdechefernes opfølgning over for eventuelle institutioner, hvor

sprogvurderingerne ikke gennemføres. Rådgivningscenteret sikrer områdernes opfølgning gennem en kontinuerlig kontakt med områderne og understøttelse af ledelsesstregens opfølgning (via direktion hhv. områdechefer).

Endelig monitorer centret udviklingen i børnenes sproglige progression og behov for sproglig støtte via institutioners og skolers indtastning af sprogvurderingsresultater.

Arbejdet med sprogvurderinger og opfølgning i den enkelte institution vil indgå i forvaltningens nulpunktanalyse af ny institutionsstruktur.

Efteruddannelse

Til at sikre kvalitet og sammenhæng i sprogindsatsen er der udpeget en sprogansvarlig i alle institutionerne. De sprogansvarlige samles til netværksmøder af områdets sprogvejleder med henblik på faglig opkvalificering og erfarings- og vidensdeling. De sprogansvarlige i institutioner og sprogvejlederne i områderne skal fortsat understøtte, at der er kvalitet og sammenhæng i sprogindsatsen.

Derudover har Servicestyrelsen i samarbejde med en række førende danske uddannelsesinstitutioner (UCC m.fl.) igangsat et landsdækkende projekt om sprogvurdering og sprogstimulering. Projektet – kaldet ”Sprogpakken” - har som hovedformål at opkvalificere pædagogers og kommunale nøglepersoners arbejde med børns sprogudvikling, og især de børn som ikke har et alderssvarende sprog. Helt konkret betyder det, at Københavns Kommune får tilbudt et 4-dageskursus (2 x 2 dage) til samtlige sprogansvarlige. Derudover får København et tilbud om et 6-dageskursus til 24 nøglepersoner. Kurserne vil finde sted studieåret 2011/12.

Københavns Kommune indgår i et samarbejde med UCC vedrørende tilrettelæggelse af de nævnte kurser for at sikre, at kurserne og deres indhold matcher behovet i kommunens institutioner.

Forvaltningen ser Sprogpakken som en mulighed for systematisk at få opkvalificeret samtlige enheder med den nyeste viden inden for området. Ved et eventuelt tilkøb af ekstra 6-dageskurser, kan en pædagogisk leder fra hver klynge deltage, og dermed specialisere sig og få sprogområdet som et speciale. Den pædagogiske leders rolle med speciale inden for sprog vil i så fald blive at sikre, at sprogindsatsen kommer på dagsordenen i den enkelte klynge samt understøtte hensigtsmæssige organisatoriske rammer for indsatsen.

Fremadrettet vil 4-dageskurset blive en ”hyldevare” hos UCC, og det vil derfor blive muligt løbende at tilkøbe og efteruddanne nye

sprogansvarlige, og dermed sikre et fagligt minimumsniveau i samtlige enheder. Derudover vil det i de tilfælde, hvor institutionerne ikke formår at løfte opgaven tilfredsstillende, blive muligt at tilrettelægge specifikke efteruddannelsesforløb. Da det i disse tilfælde ofte handler om behovet for et generelt kompetenceløft i hele personalegruppen, vil der blive tale om kompetenceløft baseret på *in house*-forløb og aktionslæring. Fremadrettet kompetenceudvikling udbudt via BUF-akademi vil ligeledes blive tilrettelagt som *in-house*-forløb og aktionslæring

I og med de pædagogiske konsulenter står for tilsynet, er det vigtigt, at de besidder de nødvendige kompetencer for at kunne vurdere, om institutionen formår at løfte opgaven. Tilsynskonsulenten for sprogområdet tilknyttet rådgivningscenteret har ansvaret for at afdække og tilrettelægge den nødvendige kompetenceudvikling for de pædagogiske konsulenter.

Økonomi: Midler til sprogvurderinger og opfølgning

Sprogindsatsen målrettet tosprogede børn har været lovpligtig siden 1999 (fra treårsalderen siden 2001) i modsætning til sprogindsatsen målrettet etsprogede, der først blev beskrevet i Dagtilbudsloven i 2007. De to indsatses har derfor hidtil haft forskellige økonomiske rammer.

2011 og frem

Lovmæssigt er sprogindsatsen pr. 2010 ikke længere delt op på tosprogede og etsprogede børn (jf. Dagtilbudsloven § 11). Forvaltningen vil derfor som konsekvens heraf fremadrettet sikre en ensartet praksis for udmelding af midler til arbejdet med sprogvurderinger.

I henhold til gældende praksis vil midler til gennemførelse af sprogvurdering blive tildelt institutionerne på baggrund af antal faktisk gennemførte sprogvurderinger. Det betyder rent praktisk, at forvaltningen ved årets afslutning foretager en opgørelse over antal foretagne sprogvurderinger på baggrund indtastede resultater.

Modellen tager udgangspunkt i at der tildeles 2,5 timer til institutionerne for hver gennemført sprogvurdering. Efterfølgende tildeles der ressourcer til de børn, hvor der skal ske en særlig opfølgning.

Opgave	Indhold	Tidsforbrug pr. barn der sprogvurderes/følges op på

Planlægning	Fremfinde og printe materialer samt koordinere med kolleger	½ time
Konfrontationstid og analyse, samt forældreinddragelse	Tiden sammen med barnet samt bearbejdning af resultatet + forældrene informeres, fælles dialog og vejledning	2 timer
Særlig og fokuseret opfølgning	Opfølgning, sprogstimulerende indsatser for de børn hvor sprogvurderingen viser et behov samt overlevering til skole	4 timer

Af figur 7 fremgår udgifterne i forbindelse med arbejdet med sprogvurderingerne.

Figur 7

Samlet årlig pris for sprogvurderinger for 3-årige og 5-årige	
Sprogvurdering og opfølgning i dagtilbud	3.400.000 kr.
Efteruddannelse	500.000 kr.
Total	3.900.000 kr.

Beregningen tager udgangspunkt i, at 25 % af alle 3-årige børn og 17 % af alle 5-årige børn sprogvurderes (i alt ca. 2350 børn), samt i at 17 % (i alt ca. 1000 børn) efterfølgende modtager særlig opfølgning. Dertil kommer de etsprogede børn uden for dagtilbud.

Udgifterne finansieres i 2011 og frem af eksisterende puljer på området: Sprogstimulerings- og integrationspuljen og midler fra puljen Implementering af Dagtilbudsloven.

Bilag a: Skala for tillæg til måltal for sprogvurderinger pba. af institutionens andel af indvandrere/efterkommere

Procentandel indvandrere/efterkommere i institutionen	Tillagt procentandel sprogvurdering
0-33	0
34	+ 1
35	+ 1,25
36	+ 1,5
37	+ 1,75
38	+ 2
39	+ 2,25
40	+ 2,5
41	+ 2,75
42	+ 3
43	+ 3,25
44	+ 3,5
45	+ 3,75
46	+ 4
47	+ 4,25
48	+ 4,5
49	+ 4,75
50	+ 5
51	+ 5,25
52	+ 5,5
53	+ 5,75
54	+ 6
55	+ 6,25
56	+ 6,5
57	+ 6,75
58	+ 7
59	+ 7,25
60	+ 7,5
61	+ 7,75
62	+ 8
63	+ 8,25
64	+ 8,5
65	+ 8,75
66	+ 9
67	+ 9,25
68	+ 9,5
69	+ 9,75
70	+ 10
71	+ 10,25
72	+ 10,5
73	+ 10,75

74	+ 11
75	+ 11,25
76	+ 11,5
77	+ 11,75
78	+ 12
79	+ 12,25
80	+ 12,5
81	+ 12,75
82	+ 13
83	+ 13,25
84	+ 13,5
85	+ 13,75
85	+ 14
87	+ 14,25
88	+ 14,5
89	+ 14,75
90-100	+ 15